

בס"ד. שיחת ש"פ וישב, כ"ג כסלו, מבה"ח טבת, ה'תשט"ו.

בלתי מוגה

א. נתבאר הטעם שענין הקידושין הוא בטבעת דוקא, והטעם שענין זה נרמז בפרשתנו בקידושי יהודה ותמר ("חותמך") — כיון שטבעת הו"ע המשכת הסוכב (חותם) בממלא (טבעת), בדוגמת התגלות כח הא"ס בנבראים שבקידושין, וענין זה יהי' בגילוי בימות המשיח, שלימות מלכות בית דוד, שבא מיהודה ותמר — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חט"ו ע' 331 ואילך.²

* * *

ב. נתבאר הענין ד"ויקנאו בו אחיו ואביו שמר את הדבר"³, "נטל קולמוס וכתב באיזה יום ובאיזה שעה באיזה מקום" — שהו"ע "מעשה אבות סימן ונתינת כח) לבנים"⁵, ועד"ז בנוגע להענין ד"ויקנאו בו אחיו גו" בשייכות להגאולה די"ט כסלו — הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א, ונדפס בלקו"ש חכ"ה ע' 204 ואילך.⁶

בסיום הענין אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

יש לדעת, שהנתינת כח להענין ד"יפוצו מעינותיך חוצה" במשך כל זמן הגלות, עד ביאת המשיח — ישנה כבר מימי המגיד, שהי' אז "זמן מואר" (א' ליכטיקע צייט"). ולכן יש בידינו הכח לזה, ועלינו רק להביאו לידי פועל.

ה"מעיינות" — ישנם; ה"חוצה" — בוודאי שישנו; ויש צורך רק לקשר את ה"מעיינות" עם ה"חוצה" ע"י "יפוצו", וגם על זה — ישנו כבר הכח, ובאופן שהכח כבר קשור עם פועל.

עלינו רק לעשות את העבודה בפועל ממש, לפרסם את תורת החסידות בכל מקום, וע"י "יפוצו מעינותיך חוצה" — "קא אתי מר"⁸, במהרה בימינו.

* * *

-
1) פרשתנו לח, יח.	6) בשילוב עם שיחת ש"פ מקץ תש"מ.
2) בשילוב עם שיחת ש"פ וישב תשל"ג.	7) לשון הכתוב — משלי ה, טז. וראה תענית ז, א.
3) פרשתנו לז, יא.	8) ראה אגה"ק דהבעש"ט (כתר שם טוב
4) ב"ר פפ"ד, יב.	בתחלתו. ובכ"מ).
5) ראה לקו"ש חכ"ה ע' 206. וש"נ.	

ג. דובר לעיל⁹ שנעשה לשון השגור — "יפוצו מעינותיך חוצה". והנה, בהענין ד"חוצה" ישנם כו"כ מדריגות, כמ"ש הצ"צ בפירושו לתהלים¹⁰, שז"א נקרא "חוץ" לגבי מוחין, ומלכות נקראת "חוץ" לגבי ז"א — שזהו"ע ד"חוץ" למעלה גופא; ונוסף לזה ישנו הענין ד"חכמות בחוץ תרונה"¹¹, שזהו "חוץ" שלמטה מהנ"ל, אבל עכ"פ גם ב"חוץ" זה ישנה המעלה ד"חכמות"; וכמו כן ישנו "חוץ" למטה מ"חוץ" ("א נידעריקער חוץ און נאָך אַ נידעריקער"), עד ל"חוץ" שאין למטה הימנו. ועל זה הוא הלשון "יפוצו מעינותיך חוצה" — שבכל המדריגות שב"חוצה", גם ב"חוץ" שאין למטה הימנו, צ"ל הענין ד"יפוצו מעינותיך", המעיינות דתורת החסידות, שנקראת בשם "מעין" שהוא תמיד מחובר למקורו, דהיינו שהמים שבהמעין אינם מציאות בפ"ע כלל, וכל מציאותם אינה אלא מציאות המעין, ולכן "המעין מטהר בכל שהוא"¹² (כפי שנתבאר לעיל בארוכה), ומצד חיבור המעין למקורו — בכחו להגיע גם ל"חוצה".

ד. בהענין האמור, שה"מעיינות" צריכים להגיע גם ל"חוצה" — ישנם חילוקים בהתאם לאופן של ה"חוצה" שאליו מגיעים ה"מעיינות": ישנו "חוצה" שאליו יכול המעין להגיע בדרך בירור, וישנו "חוצה" שאליו אין המעין יכול להגיע בדרך בירור, אלא בדרך דחי'.

וע"ד הידוע¹³ בענין החילוק בין עבודת הבריורים לעבודת הנסיונות, שאופן עבודת הנסיונות אינו בדרך בירור אלא בדרך דחי'. ועד"ז בענינו — שישנו "חוצה" שהעבודה עמו היא באופן של עבודת הנסיונות, בדרך דחי'.

— אין הכוונה לנסיונות בגשמיות ח"ו, אלא ע"ד המבואר בכ"מ, שכאשר מתעסקים עם אדם ששקוע בתאוות עד כדי כך שענין השכל אצלו ללעג וקלס יחשב, הרי הדיבור עמו אודות ענין שכלי — הו"ע של נסיון.

ובפרט כאשר מדובר (לא אודות שכל סתם, אלא) אודות שכל דקדושה, עליו נאמר¹⁴ "שיש יתרון לחכמה מן הסכלות (ד"סכלות" קאי על חכמה דלעו"ז, שנחשבת סכלות לגבי חכמה דקדושה) כיתרון האור

(9) שיחת י"ט כסלו ס"ה ואילך (לעיל ע' 132 ואילך).
 (10) יהל אור ע' תנה.
 (11) משלי א, כ. וראה תו"א יתרו ע, א וש"נ.
 (12) מקוואות רפ"ה. רמב"ם הל' מקוואות פ"ט ה"ח.
 (13) ראה תו"מ סה"מ תמוז ע' נ ואילך.
 (14) קהלת ב, יג.

מן החשך" — שללעג וקלס יחשב גם אצל אלו העוסקים בשכל דלעו"ז, דמכיון שהשכל שלהם עוסק רק בענינים של יש ומציאות, הרי השכל דקדושה, המופשט מיש ומציאות, ללעג וקלס יחשב אצלם.

וכאשר מתעסקים עם אדם המשוקע בתאוות עד שכללות ענין השכל אינו נחשב אצלו, ואפילו כשמתעסקים עם המוכחרים שבהם, שאמנם שייכים לענין השכל בכלל, אבל שכל דקדושה, שאינו עוסק בענינים של יש ומציאות, אינו נחשב אצלם (כנ"ל) — הרי התעסקות זו היא נסיון גדול ביותר.

ואעפ"כ דורשים שגם ב"חוצה" זה — "יפוצו מעינותיך".

*

ה. מובא¹⁵ בתורת החסידות¹⁶ בביאור מה שנאמר¹⁷ "אמצאך בחוץ אשקך גו'", אשר באנשים בעלי עסקים הכתוב מדבר, שעסקם במשך רוב היום הוא בדברי הרשות ובעניני העולם. ועל פי המובן שם צריכים בעלי עסקים להתעסק בדא"ח — תורת החסידות — בקביעות ביותר¹⁸.

וגם מי שתורתם אומנתם במובן הפשוט¹⁹, היינו שפרנסתם בגשמיות היא מהתורה, הם בכלל הנ"ל²⁰, כיון שתורתם — באופן של עניני חוץ²¹ משתמשין הם בה.

היות והמאמרים של "תורה אור" ו"לקוטי תורה" מסודרים הם על פרשיות השבוע, זאת אומרת שיש להם קישור לפרשת השבוע, ופרשת השבוע יש לה שייכות לאותו שבוע כמבואר בשל"ה²², התורה של זמן

שייקרא "תורתו אומנתו" ע"פ דין (ראה שו"ע אדה"ז או"ח סוסק"ו), ובמילא, "הסתדרו" ("האָט מען זיך איינגעקערט") בקצה השני — שהתורה נעשתה לאומנות, "קרדום לחתך בה" ...! (מהנחה בלתי מוגה).

(20) ועכ"פ, מידי ספיקא לא נפיק, אפילו אם יתברר אח"כ שאינו בעל עסק, אלא יושב אוהל, שהרי אין לו מה להפסיד... (מהנחה בלתי מוגה).

(21) ראה הל' ת"ת לרבנו הזקן בסופן. רשימות הצ"צ לתהלים קיח, יט אות ח (יהל אור שבהערה 10).

(22) חלק תושב"כ ר"פ וישב (רצו, א). ועייג"כ קונטרס ביקור שיקאגא בתחילתו (סה"ש תש"ב ע' 29 ואילך).

(15) סעיף זה הוגה ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א בלה"ק, ונרפס בהוספות ללקו"ש ח"כ ע' 598, ולאח"ז עוה"פ בהוספות ללקו"ש ח"ל ע' 291 ואילך. במהדורא זו ניתוספו עוד איזה ציוני מ"מ, וכמה פרטים מהנחה בלתי מוגה.

(16) ראה תו"א פ' תרומה (פ, ב). לקו"ת שה"ש סד"ה מי יתנך (מד, סע"ד ואילך).

(17) שה"ש ח, א.

(18) וכאמור לעיל שצריך להיות "יפוצו מעינותיך חוצה", וענין זה מתבטא גם בכך שבעלי עסקים דוקא מתעסקים בלימוד החסידות (מהנחה בלתי מוגה).

(19) שהרי בנוגע לפרטי הדינים ד"מי שתורתו אומנתו", הנה בזמן הזה אין לנו מי

זה יש לה שייכות לזמן זה²³, לכן ילמדו מאמרי פרשת השבוע בתו"א ולקו"ת²⁴.

כל אחד²⁵ יקח על עצמו, בלי נדר, לגמור שני ספרים אלה (לבד החלק של שיר השירים²⁶) עד השבוע של שבת בראשית הבא, שאז מתחילים לקרות בתורה עוד הפעם מבראשית. ילמדו בכל שבוע מאמרי השבוע, ועד השבוע דפ' בראשית — ימלאו לימוד המאמרים דהפרשיות דראשית השנה, ועד עתה²⁷.

היות ו"קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, וכמו כן "בר נש מסתכל בה באורייתא ומקיים עלמא"²⁸ — יהי זה כלי לפרנסה בהרחבה ויוכלו ללמוד במנוחת והרחבת הדעת.

מובן, שלא דוקא לאלה הנמצאים פה הדברים מכוונים, כי אם לכל אחד מישראל בכל קצוי תבל שילמד תו"א ולקו"ת מדי שבוע בשבוע — הרי הוא בכלל.

וישנה ההבטחה²⁹: "אם בחוקותי (חקוק וחרות³⁰) תלכו" — "שתהיו עמלים בתורה" — "ונתתי גשמיכם בעתם גו" — שתהי' גשמיות ערבה ובזמן הנכון. ובעיקר — שתשרה בזה הברכה והגשמיות תנוצל לענינים בריאים ושמחים³¹.

*

ו. בענין³² המאמרים שבתו"א ולקו"ת — סיפר כ"ק מו"ח אדמו"ר³³, שהצ"צ בחר מאמרים אלו מתוך אלפיים מאמרים.

(29) ר"פ בחוקותי ובתו"כ ופרש"י.

(30) ראה לקו"ת ר"פ בחוקותי. ובעירובין נד, א: "חרות" — בני חורין.

(31) בספרא בחוקותי כו, ה: מתברך במעיו כענין שנאמר כו' וברך את לחמך כו'. ובב"ק צב, ב: וברך כו' זו פת כו' מכאן ואילך והסירותי מחלה כו'.

(32) בלקו"ש שם: בהמשך השיחה דבר כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות הכתבים ומאמרים של רבנו הזקן נ"ע שההשגחה סיבבה, ע"י כמה סיבות בלתי צפויות כלל מראש, שמכניסם כעת לדפוס, כי — קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא, ואת הכל עשה יפה בעתו דוקא, ואם כן כל זמן יש לו חלקו בתורה*.

(* ראה לקטן הערה 37.

(23) שהרי "קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא" (מהנחה בלתי מוגה).

(24) ראה גם אג"ק ח"ה ריש ע' נח.

(25) יש צורך שיהיו "מנין" יהודים (והרי ב"מנין" משתדלים תמיד שיהיו י"א אנשים) שיקבלו זאת על עצמם.

(ואח"כ אמר:) ומובן שהמדובר אודות "מנין" הרי זה שיעור למטה ולא שיעור למעלה, היינו, שהכוונה שיהי' לא פחות משיעור זה, אבל אפשר שיהיו מנינים רבים (מהנחה בלתי מוגה).

(26) כיון ששיר השירים אינו שייך לפרשיות השבוע (מהנחה בלתי מוגה).

(27) ראה גם מכתב ט' שבט; כ"ד אייר שנה זו (אג"ק ח"י ע' שא; ח"א ע' קכב).

(28) זח"ב קסא, סע"א ואילך.

שאר הכתבים ומאמרים של רבנו הזקן נ"ע — נמצאים בכתבי-יד, וחלק גדול מהם — סיבבה ההשגחה, ע"י כמה סיבות בלתי צפויות כלל מראש, שמכנינים כעת לדפוס.

ואף שמזה שהצ"צ בחר את המאמרים שבתו"א ולקו"ת מתוך אלפיים מאמרים, משמע שמאמרים אלו הם דרושים עיקריים — מ"מ ראוי להדפיס גם מאמרים אלו, שהרי "אי אפשר לבית-המדרש בלא חידוש"³⁴, ובהכרח שגם בשאר המאמרים ישנו חידוש כלשהו ("עפעס אַ אויפטו")³⁵.

ועוד והוא העיקר: "קוב"ה אסתכל באורייתא וברא עלמא", ו"את הכל עשה יפה בעתו"³⁶ דוקא, ואם כן כל זמן יש לו חלקו בתורה³⁷, וישנם המאמרים השייכים לזמן זה. ומההזדמנות הנפלאה של כל הסיבות הנ"ל — נראה, אשר דוקא בזמן זה צריכים לכתבים ומאמרים אלו.

ז. ובפרטיות יותר:

כתיב³⁸ "זאת התורה אדם", וכשם שבאדם ישנם כמה חלקים, כמו"כ יש גם בתורה כמה חלקים, בהתאם להחלקים שישנם באדם. ולכן אמרו חז"ל³⁹ "חש בראשו יעסוק בתורה... חש בגרונו יעסוק בתורה", כיון שישנו חלק בתורה השייך להראש, וישנו חלק בתורה השייך להגרון, וכן בשאר האיברים.

ועד"ז הוא בנוגע לזמן, שלכל זמן ישנו חלק בתורה — ובנדוד, מאמרי החסידות — השייכים לזמן זה.

— ובזה יובן מאמרז"ל⁴⁰ "מה שתלמיד ותיק עתיד לחדש כבר נאמר למשה מסיני", דלכאורה, אם הדבר כבר נאמר למשה מסיני, מדוע הוצרך אותו "תלמיד ותיק" לחדשו? והביאור בזה, שלכל ענין בתורה ישנו זמן מסויים שבו עליו להתגלות, ולכן בתחילה, כש"נאמר למשה

(37) ראה קה"ר שם: "את הכל עשה יפה בעתו כו' ראוי ה' אדה"ר שתנתן תורה על ידו כו'". וראה ג"כ הוספות לתו"א ד"ה ויקח המן ס"ז (קכ, ג).

(38) חוקת יט, יד. וראה זח"ב קיז, ריש ע"ב. ח"ג כט, ב. ובכ"מ.

(39) עירובין נד, א. וראה תו"מ ח"א ע' 280. וש"נ.

(40) ראה מגילה יט, ב. ירושלמי פאה פ"ב ה"ד. שמו"ר רפמ"ז. ועוד. וראה לקו"ש ח"ט ע' 252 ואילך. וש"נ.

ומההזדמנות הנפלאה של כל הסיבות הנ"ל נראה, אשר דוקא בזמן זה צריכים לכתבים ומאמרים אלו (ראה לקמן בארוכה).

(33) ראה "היום יום" יד אדר א, פורים קטן.

(34) חגיגה ג, א.

(35) ראה גם מכתב כ"ה טבת שנה זו (אג"ק ח"י ע' רטב).

(36) קהלת ג, יא. וראה גם תו"מ ח"ד ע' 76.

מסיני", הי' הענין בהעלם ובכללות, ויש צורך להמתין עד לבואו של אותו "תלמיד ותיק", שיחדש, היינו שיגלה הענין שניתן למשה בהעלם ובכללות. ולכן, כאמור, מדפיסים עתה גם את הכתבים שהצ"צ לא הדפיס בשעתו, כיון שנמצאו כתבי־יד ממאמרים אלו.

[בנוגע להכתבים הנמצאים כאן⁴¹ — לא עלה בידי לפעול כו' ("האב איך זיך ניט געקאָנט אַיינקערן"), ובערב ר"ה מסרתי זאת אל כ"ק מו"ח אדמו"ר, שיעשה בהם כרצונו ("וואָס ער וויל און ווי ער וויל")... ובניתיים — התחלתי לחפש ממקום אחר, ואלו הם הנמצאים עתה בדפוס].

ה. ובנוגע לענינו — השייך לזמן זה:

זמן זה נקרא בשם "עקב" ("עקבות משיחא"⁴²), דהיינו שנוסף על זה שהוא בכחי "רגלים", הרי ב"רגלים" גופא ה"ז מדריגה התחתונה — עקב שברגל. אמנם, בהעקב ישנה גם מעלה על שאר האיברים — שדוקא בהעקב נמצא כח המס"נ, כמבואר בכ"מ בארוכה⁴³.

ולכן, במאמרי החסידות הנדפסים עתה, ששייכים הם לזמן זה — מבואר מעלת ונחיצות ענין המס"נ.

והענין בזה:

כל האיברים, והעקב בכלל — קודם שמתחלקים לפרטים כלולים הם בהראש, ובמילא ישנו גם ענין העקב כפי שהוא כלול בהראש.

ותוכן הענין בעבודה — שמעלת המס"נ תורגש גם בהשגה שבראש. והיינו, שאף שהשגה מצ"ע אינה שייכת לענין המס"נ (שהרי ענין המס"נ שייך להעקב דוקא, כנ"ל), מ"מ, יורגש ענין המס"נ גם בהשגה.

ובלשון הרמב"ם⁴⁴ — "המכוין לבו לטהר נפשו .. והביא נפשו במי הדעת טהור": טבילה — היא אותיות "הביטל"⁴⁵, דהיינו ביטול שלמעלה מהשגה, וכפי שהוא בטבילה בגשמיות, שטובלים גם את הראש; וביחוד עם זה, הטבילה גופא היא "במי הדעת" — דהיינו שהביטול עצמו יורגש בהשגה⁴⁶.

וזהו ענינה של תורת החסידות — שענין הביטול והמס"נ יהי' בהשגה

45) ראה סידור (עם דא"ח) בכונת המקוה בסופו (קנט, סע"ד).

46) ראה גם שיחת שמחת ביה"ש סל"ה (לעיל ע' 41). וש"נ.

41) ראה גם תו"מ חי"א ע' 71.

42) סוטה בסופה.

43) ראה תו"מ סה"מ אדר ע' עז ואילך.

44) רח. וש"נ.

44) סוף ה' מקואות.

דוקא, שהרי לולי זאת, אין זה בגדר "תורה", וכמ"ש המג"א⁴⁷ שלימוד תושבע"פ צ"ל בהשגה דוקא, שענין זה הוא גם בנוגע לפנימיות התורה; אלא שהשגה גופא משגת — מס"נ ("השגה גופא פאָרשטייט מס"נ").

וזהו ענינם של המאמרים הנדפסים עתה — כיון שהם שייכים לזמן זה. אמנם, לכל לראש יש לסיים את התו"א ולקו"ת (כנ"ל ס"ה), ולאחרי כן יוכלו ללמוד מאמרים אלו.

ט. ועי"ז שאנו נלמד את המאמרים של רבותינו נשיאינו — נעשים אנו חד עמהם.

"צדיקים דומים לבוראם"⁴⁸. וכשם שבנוגע להקב"ה איתא⁴⁹ ש"אנכי" ר"ת "אנא נפשי כתבית יהבית", דהיינו שהקב"ה נתן את עצמו בתורה — כן הוא בנוגע לצדיקים, שהם נתנו את עצמם בתורתם. ולכן, כאשר לומדים תורתם של רבותינו נשיאינו מתאחדים עמהם, והרי הם מאוחדים עם הקב"ה, ובמילא נעשה עי"ז "כולא חד"⁵⁰.

* * *

י. ימי החנוכה הם בתוך שבעה ימים מי"ט כסלו.

והנה, בענין השמן (השייך לחנוכה) כתיב⁵¹ "כתית למאור", וכמארז"ל⁵² "ישראל נמשלו לזית, מה הזית הזה כשמכתשין אותו מוציא שמנו, כך ישראל וכו'". ומצד זה ישנו ענין דאגות הפרנסה, כידוע בענין "לא לחכמים לחם"⁵³.

אמנם, אפשר להמיר את הענין ד"כתית" בגשמיות — בענין "כתית" ברוחניות, שזהו ענין היגיעה בפנימיות התורה⁵⁴. וכאשר ישנו הענין ד"כתית" ברוחניות — "חוסכים" את הענין ד"כתית" בגשמיות, ונמשכת פרנסה בהרחבה, המנוצלת למקום הראוי.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א צוה לנגן "צמאה לך נפשי", וניגון רבנו הזקן בן ד' הבבות].

47) או"ח ס"ג סק"ב. וראה הלי' ת"ת וש"נ.

48) ר"פ תצוה. אמור כד, ב. לאדה"ז ספ"ב. וש"נ.

49) רות רבה פ"ד, ג. וראה ב"ר פס"ז, ח. (51) ראה מנחות נג, סע"ב. שמו"ר רפ"ו.

50) במדב"ר פ"י, ה. אסת"ר פ"ו, ב. (52) קהלת ט, יא. וראה דרך חיים

51) שבת קה, א (לגירסת הע"י). (53) בהקדמה, דרמ"צ קז, א"ב.

52) ראה גם תו"מ ח"י"ב ע' 219 ואילך. (54) ראה גם תו"א ר"פ שמות.